

SXEDIO.31

16.9.1570: Ο ΛΑΛΑ ΜΟΥΣΤΑΦΑ ΕΚΣΤΡΑΤΕΥΕΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ ΜΕ ΜΙΑ ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΔΥΝΑΜΗ ΑΠΟ 240.00- 250.000 ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΚΥΚΛΩΝΕΙ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΟΠΟΥ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΑΨΙΜΑΧΙΕΣ. ΟΙ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΕΣ ΤΗΣ ΜΕ ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΝ ΜΑΡΚΑΝΤΟΝΙΟ ΒΡΑΓΑΔΙΝΟ ΟΡΚΙΖΟΝΤΑΙ ΟΤΙ ΘΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΕΧΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

Επόμενος στόχος του Αρχηγού του τουρκικού εκστρατευτικού σώματος στην Κύπρο Λαλά Μουσταφά, ήταν στα μέσα του Σεπτεμβρίου του **1570**, μετά την ολοκλήρωση της κατάληψης της Λευκωσίας, η Αμμόχωστος- η δεύτερη μεγάλη και σημαντική πόλη της Κύπρου.

Ηδη ο Μουσταφά ήλεγχε, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, την Πάφο και τη Λεμεσό, απ' όπου είχαν περάσει οι δυνάμεις του κατά την εκστρατεία τους εναντίον της Κύπρου, όπως επίσης και τη Λάρνακα, όπου αποβιβάστηκε ο στόλος του και οι οποίες δεν προέβαλαν, σύμφωνα με τις υπάρχουσες μαρτυρίες καμιά αντίσταση.

Ακόμα είχαν παραδοθεί αμαχητί και τα Λεύκαρα, μεγάλη κοινότητα στην κεντρική περιοχή της Κύπρου στα κράσπεδα του Τροόδους, μεταξύ Λευκωσίας, Λάρνακας και Λεμεσού.

Η Κερύνεια είχε παραδοθεί στις **14** Σεπτεμβρίου του **1570**.

Εμενε ουσιαστικά μόνο η Αμμόχωστος που διέθετε λιμάνι, απείχε από τη Λευκωσία, προς τα ανατολικά, γύρω στα εβδομήντα χιλιόμετρα, αλλά με το τότε υφιστάμενο οδικό δίκτυο και τα μέσα μεταφοράς ο Λαλά Μουσταφά χρειάστηκε μερικές μέρες μέχρι να μεταφέρει τον κύριο όγκο της δύναμης του στα κράσπεδα της πόλης.

Στην πόλη βρισκόταν μεγάλη μάζα της αφρόκρεμας του στρατού των Ενετών με επικεφαλής τον Αστόρρε Βαγλιόνε, γενικό αρχιστράτηγο του Βασιλείου της Κύπρου και τον Μαρκαντώνιο Βραγαδίνο,

αρχιστράτηγο του Βασιλείου και αρκετούς αξιωματούχους της Βενετικής διοίκησης.

Όταν εγνώσθη ότι ο Σελήμ ο Σουλτάνος Β, είχε αποφασίσει να εκστρατεύσει εναντίον της Κύπρου, αλλά και αργότερα στις 4 Μαΐου, όταν ο πόλεμος κηρύχθηκε μεταξύ του Σελήμ και της Βενετικής Εξουσίας, στο νησί άρχισαν οι προετοιμασίες για ενίσχυση της οχύρωσης της πόλης και η μεταφορά προμηθειών για αντιμετώπιση παντός ενδεχομένου.

Οι Ενετοί πίστευαν ότι ο Σελήμ θα στρεφόταν πρώτα εναντίον της Αμμοχώστου και ύστερα εναντίον της Λευκωσίας, αλλά αυτός έκαμε το αντίθετο.

Η άμυνα της πόλης ενισχύθηκε την επομένη (5 Μαΐου) με την άφιξη αρκετών αξιωματικών και ανδρών από τη Βενετία ενώ στην πόλη κλήθηκαν όλοι για ενίσχυση της άμυνας με κάθε τρόπο.

Επειδή όμως δεν υπήρχαν χρήματα ο Μαρακωντάνιος Βραγαδίνιο ίδρυσε νομισματοκοπείο και έκοβε νομίσματα με τα οποία πλήρωνε τους εργαζόμενους.

Ένα άλλο μέτρο ήταν η αποστολή ανδρών στην επαρχία όπου συγκέντρωσαν προμήθειες σε φαγώσιμα, από τα οποία όσα δεν μπορούσαν ή δεν είχαν τον χρόνο να τα μεταφέρουν τα κατέστρεφαν, ώστε η επαρχία να μη μπορεί να θρέψει τον αναμενόμενο στρατό του Μουσταφά.

Εδώσαν επίσης διαταγή στους κατοίκους να καταστρέψουν τους αγρούς τους και τους κήπους τους για τον ίδιο λόγο.

Ταυτόχρονα οι Ενετοί προσπάθησαν να παρεμποδίσουν τις προετοιμασίες του Σελήμ για να εκστρατεύσει στην Κύπρο. Για τον σκοπό αυτό έστειλαν στην Καραμανία δυνάμεις με πλοία που κατέστρεψαν τρεις μεγάλες αποβάθρες που είχαν κατασκευασθεί σε ένα κόλπο, για να βοηθούν τις δυνάμεις του Σελήμ να επιβιβασθούν σε πλοία.

Έτσι όταν στις 4 Ιουλίου ο στρατός του Σουλτάνου Σελήμ έφθασε στις Αλυκές (Λάρνακα) η Αμμόχωστος είχε ήδη προβεί σε όλες τις προετοιμασίες για να αντιμετωπίσει μια επίθεση των

Οθωμανών.

Όταν αργότερα οι δυνάμεις του Λαλά Μουσταφά άρχισαν την προέλαση τους εναντίον της Λευκωσίας, ο Βαγλιόνε θεώρησε σωστό να ενημερώσει και τους άνδρες του και το λαό για την αποφασιστικότητά του να πολεμήσει μέχρι τέλους και να υπερασπιστεί την Αμμόχωστο.

Η διαβεβαίωση δόθηκε στη διάρκεια ανοικτής θείας λειτουργίας στην πλατεία της πόλης σε μια συγκινητική τελετή στην οποία όλοι οι στρατηγοί του ορκίστηκαν επίσης ότι θα πολεμούσαν για την Αμμόχωστο.

Οι στιγμές όπως τις περιγράφει ο Φίλιος Ζαννέτος στην Ιστορία του (Πρώτος Τόμος): ήταν και συγκινητικές και συγκλονιστικές:

"Μετά τούτους προσελθών ο Εκτωρ Βαγλιόνε εγονυπέτησε προ του θυσιαστηρίου και προσηύχετο μεγαλοφώνως, ώστε να ακούητε παρά πάντων, ων τα δάκρυα εκυλίωντο επί των παρειών αυτών.

"Στραφείς είτα προς του παρισταμένους, είπεν ότι ήτο βέβαιος περί της πίστεως του τιμίου λαού, ανέφερε δε τα περί της πίστεως των και της αυταπαρνήσεως των εις το να προσενέγκωσι τας περιουσίας των και να χύσωσι το αίμα των υπέρ της πατρίδος, συνεπικούρους έχοντες και αυτάς τας γυναίκας και τα τέκνα των, εις την Ενετίαν.

"Διαβεβαίωσεν είτα τα πλήθη, ότι η μεν πόλις ηδύνατο να θεωρήται ησφαλισμένη, αυτός όμως δεν θα τους εγκατέλειπεν.

"Εν ω δε μετά την προσλαλιάν του Βαγλιόνε στρατηγοί, ευπατρίδαι και πλήθη δακρύοντα ώμνυον ως από ενός στόματος ηκούσθησαν αι φωναί των από των παραθύρων και εξωστών των πέριξ οικιών θεωμένων γυναικών και παιδίων "ορκιζόμεθα πίστιν".

"Ευθύς δε μετά τας συγκινητικές ταύτας σκηνάς έδραμον έκαστος εις την τεταγμένη αυτώ θέσιν".

Ο Λαλά Μουσταφά, ενώ ενέτεινε τον κλοιό της Λευκωσίας είχε στείλει ταυτόχρονα μερικές δυνάμεις

του προς την περιοχή της Αμμοχώστου και όταν το πληροφορήθηκε αυτό ο Βαγλιόνε απάντησε με την αποστολή δίκων του δυνάμεων που συγκρούστηκαν με αυτούς και συνέλαβαν μερικούς αιχμαλώτους.

Η αντεπίθεση του Βαγλιόνε έγινε με όλους τους τύπους του πολέμου και θύμιζε μετέπειτα αμερικανική πολεμική ταινία.

Τη μάχη περιγράφει ο στρατηγός Αντζελο Γκάττο:

"Μια ώρα μετά τη δύση του ηλίου (στις 30 Ιουλίου 1570) η Αυτού Εκλαμπρότητα πορεύθηκε στην τοποθεσία της σύγκρουσης, έχοντας μαζί του και τον εκλαμπρότατο κύριο Φρειδερίκο, τον στρατοπεδάρχη, καθώς και τον υπαξιωματικό Μιρνιάνι και αρκετούς από τους στρατηγούς.

"Όταν δε βρεθήκαμε μισό μίλι μακριά από την Αμμόχωστο, διέταξε να σταματήσουμε και τοποθέτησε όλους σε παράταξη μάχης, όσο καλύτερα επέτρεπε το σκοτάδι.

"Η Αυτού Εξοχότητα επιθεώρησε τα τάγματα των στρατιωτών, δύο τρεις φορές, πηγαίνοντας από τη μία άκρη στην άλλη, άλλοτε διατάσσοντας την επίθεση και άλλοτε διατάσσοντας την υποχώρηση.

"Κατόπιν συσκέφθηκε με όλους τους στρατηγούς, δίνοντας τους οδηγίες ως προ το τί έπρεπε να κάνουν.

"Το ίδιο έκανε και για το ιππικό.

"Αφού τελείωσε με όλα αυτά, άρχισε να πορεύεται με γοργό ρυθμό και συχνά επέστρεφε για να επιθεωρεί όλα τα τάγματα, ώστε κανένας να μη κάνει ο,τιδήποτε που δεν έπρεπε.

"Κατά τα μεσάνυχτα βρεθήκαμε αντιμέτωποι με τον εχθρό.

"Ωστόσο η συμπλοκή δεν εξελίχθηκε όπως η Αυτού Εκλαμπρότητα είχε διατάξει, διότι η εμπροσθοφυλακή μας πυροβόλησε από μακριά, παρά την εντολή, επειδή νόμισε ότι είχε γίνει αντιληπτή από τον εχθρό.

"Αμέσως όλοι πήραμε θέσεις, ρίχνοντας πλήθος

πυροβολισμών.

"Υστερα με γοργό ρυθμό επιστρέψαμε στην πόλη αφήνοντας πίσω μας τις άμαξες.

"Η δύναμη που είχε δοθεί από την Αυτού Εκλαμπρότητα ήταν η εξής: Η εμπροσθοφυλακή έπρεπε να σταματήσει σε αρκετή απόσταση από τον εχθρό, ώστε όλοι οι άλλοι, Ιταλοί, Έλληνες και Ιππείς, να περικυκλώσουν τον οικισμό.

"Και όταν η Αυτού Εκλαμπρότητα θα ορμούσε κατά του εχθρού υπό τους ήχους των σαλπίγγων και των τυμπάνων, τότε όλοι έπρεπε να επιτεθούν.

"Παρά το ότι η διαταγή αυτή δεν εκτελέστηκε, σκοτώθηκαν περίπου **300** που βγήκαν από το στρατόπεδο τους.

"Πυρπολήσαμε επίσης τα σπαρτά του κριθαριού, του λιναριού και του κανναβιού".

Στην Αμμόχωστο υπήρχαν αρκετές δυνάμεις, αλλά όπως και στη Λευκωσία, οι δυνάμεις του Λαλά Μουσταφά ήταν υπέρτερες κατά πολύ.

Σύμφωνα με το Στρατηγό Αγγελο Γάττο στην πόλη βρίσκονταν **3.700** Ιταλοί, **4000** Έλληνες, **300** Αβανοί Ιππείς, **11** άλλοι Ιππείς ή Ιππείς πόλης, όπως ονομάζονταν και **90** τηλεβόλα.

Στη διάθεση τους οι αποκλεισμένοι στην Αμμόχωστο είχαν ό,τι πιο τέλειο υπήρχε στην πολεμική τέχνη της εποχής: Κανόνια και τεράστιες "βόμβες" που μπορούσαν να προκαλέσουν μεγάλες απώλειες στον εχθρό.

Τα πολεμοφόδια ήσαν, σύμφωνα με περιγραφή του στρατηγού Αντζελο Γκάττο:

"Μπάλες σιδερένεις και γυάλινες διαφόρων μεγεθών, πήλινα αγγεία, μπουκάλες γεμάτες με διάφορα μείγματα σε αναλογίες κατάλληλες για τέτοια παρασκευάσματα.

" Τα μείγματα ήσαν τα ακόλουθα: Πίσσα ισπανική και πίσσα μαύρη, νίτρον, θειάφι, τερεβινθίνη, πετρέλαιο και κουρέλια, όλα αναμεμιγμένα σε χύτρες

και μπουκάλες και ακόμα σε βαρέλια γεμάτα πυρίτιδα, υπήρχαν δε και λίθινες στήλες μήκους ενός και μισού βραχίονα που είχαν στο μέσο τους **4-6** κοιλώματα γεμάτα πυρίτιδα και ήσαν καλυμμένα καλά με σίδηρο.

"Ακόμη υπήρχαν εκτοξευτήρες που το εσωτερικό τους ήταν κενό και το στόμιο τους σε μέγεθος γροθιάς, γεμάτοι με πυρίτιδα κατά τα δύο τρίτα.

"Στο στόμιο υπήρχε προσαρμοσμένο ένα τεμάχιο ξύλου με μια μικρή τρύπα, γεμάτη πυρίτιδα και εύλεκτο μείγμα για την πυροδότηση.

"Όταν δε ένας από τους λίθους αυτούς πυροδοτείτο, έμοιαζε με εκπυρσοκρότηση πυροβόλου και ο εκτοξευτήρας εκρυσνυόταν σε κομμάτια.

"Ακόμη υπήρχαν τεχνητοί εκτοξευτήρες που έφεραν μικρά δόρατα και **4** ή **6** εκρηκτικά στην κορυφή τους, κρυμμένα μέσα σε μείγματα, και όταν πυροδοτούντο έρριχναν μπάλες από στουπί και κουρέλια διαποτισμένα με μείγματα, ενώ τα εκρηκτικά εκπυρσοκροτούσαν το ένα κατόπιν του άλλου".

Από τουρκικής πλευράς ο Λαλά Μουσταφά είχε μεταφέρει και το τελευταίο κανόνι του εναντίον της πόλης για να τελειώνει μια ώρα αρχίτερα.

Η κύρια δύναμη του όμως ήταν τα κανόνια που θα κτυπούσαν τα τείχη της πόλης και **40.000** σκαπανείς που θα έσκαβαν μέρα και νύκτα αδιάκοπα για να σχηματίσουν χαρακώματα που θα τους επέτρεπαν να πλησιάσουν προς τα τείχη για να τα γκρεμίσουν.

Γενικά ο Λαλά Μουσταφά είχε στη διάθεση του τεράστιες δυνάμεις.

Υπολογίζεται ότι οι άνδρες του έφθαναν στις **240.000** με **250.000** καθώς ο Πιαλή Πασάς μετέφερε συνεχώς ενισχύσεις με τα πλοία από τη Συρία και τη Μικρά Ασία.

Από αυτούς οι **7.000** ήταν Ιππείς, **193.000** πεζικό και **40.000** σκαπανείς.

Και οι δυο πλευρές είχαν ετοιμασθεί για μακροχρόνιο αγώνα.

Οι δυνάμεις του Λαλά Μουσταφά έστησαν το

στρατόπεδο τους στην τοποθεσία Μήλο του Αδάμ, σε απόσταση μιας λεύγας από την Αμμόχωστο και αμέσως στρώθηκαν στη δουλειά με το να κανονιοβολούν τα ενετικά πλοία που βρίσκονταν μέσα στο λιμάνι .

Στο διάστημα αυτό διεξάγονταν αψιμαχίες μεταξύ των αποκλεισμένων που κατά διαστήματα έβγαιναν από την πόλη και συγκρούονταν με τις δυνάμεις του Λαλά Μουσταφά.

Από την άλλη η Βενετία δεν έμεινε εντελώς αδρανής αλλά αντίθετα έστελλε κατά καιρούς ενισχύσεις, από άνδρες και πολυμοφόδια, τις οποίες τα πλοία κατόρθωναν να μεταφέρουν στην πόλη δια θαλάσσης, παρόλον ότι η μεγάλη βοήθεια δεν ήλθε ποτέ και οι εγκλωβισμένοι έμειναν στο έλεος της μοίρας τους.

Η Αμμόχωστος, όπως και η Λευκωσία, διέθετε τείχη με προμαχώνες και σύμφωνα με το Ζαννέτο οι προμαχώνες αυτοί έφεραν τις πιο κάτω ονομασίες: Δυτικά του Ριβελλίνου και στη συνέχεια της Αγίας Νάπας, του Λανδρογκη, της Αγίας Βαρβάρας, του Μεταπυργίου και του Μεταπυργίου του Οπλοστασίου. ένας άλλος βρισκόταν απέναντι στη θάλασσα.

Η πόλη είχε τέσσερις πύλες-του Διαμαντή, της Λεμεσού, της Αγίας Νάπας και του Λανδρούκη.

Όταν ο Λαλά Μουσταφά ολοκλήρωσε την κατάληψη της Λευκωσίας, και έχοντας στο χέρι την Κερύνεια που παραδόθηκε αμαχητί, έρριψε όλες του τις δυνάμεις εναντίον της Αμμοχώστου, από ξηρά και θάλασσα.

Ο Στόλος του αγκυροβόλησε σε απόσταση τριών μιλίων από την Αμμόχωστο και ο στρατός στο εσωτερικό στα ανατολικά της πόλης.

Ο κύριος όγκος του στρατού, σύμφωνα με τον Άγγελο Γάτιο έφθασε στην περιοχή της Αμμοχώστου στις **16 Σεπτεμβρίου 1570** ενώ την επομένη έφθασαν και οι τελευταίες δυνάμεις.

Οι αποκλεισμενοι στην Αμμόχωστο, είχαν την τύχη να έχουν ένα ξεχωριστό ηγέτη, το Μαρκαντιώνιο Βραγαδίνο, σε αντίθεση με το Νικόλαο Δάνδολο της Λευκωσίας.

Ο Βραγαδίνος ήταν ο άνθρωπος που ενεθάρρυνε και επιβράβευε παράλληλα την ανδρεία που επιδείκνυαν οι άνδρες του.

Χαρακτηριστικά ο Αντζελο Γκάττο αναφέρει:

"Δεν περνούσε ημέρα που να μη συνέβαιναν συγκρούσεις μεταξύ Αλβανών και Τούρκων.

"Σε όλες δε τις συγκρούσεις αυτές, οι Αλβανοί έβγαιναν τιμημένοι.

"Έτσι η Αυτού Εκλαμπρότητα διακήρυξε προς όλους ότι, όποιος θα σκότωνε Τούρκο, θα μπορούσε να απευθύνεται προς εκείνον και θα έπαιρνε δυο δουκάτα σε ένδειξη και ανάμνησης της ανδρείας του.

"Όποιος θα αντιμετώπιζε Τούρκο και με την λόγχη και τον έρριχνε από το άλογο, θα έπαιρνε πέντε δουκάτα.

"Τέτοιες προσφορές έγιναν πολλές από την Αυτού Εκλαμπρότητα.

"Κάποια δε ημέρα ένας Αλβανός, στην παρουσία της Αυτού Εκλαμπρότητος, συγκρούστηκε με ένα Τούρκο, ωραίο στην εμφάνιση και με γενναιότητα όρμησε εναντίον του και με ένα καίριο κτύπημα τον έρριξε νεκρό στη γη.

" Η Αυτού Εκλαμπρότητα πλησίασε τότε τον Αλβανό και αφαιρώντας τη γούνα από τους δικούς του ώμους, την έθεσε με τα ίδια του τα χέρια στους ώμους του Αλβανού, λέγοντας του να την φορεί εκείνος σαν δείγμα της αγάπης του προς εκείνον".